

Suomen kieli

Kokeen tehtävät ovat soveltavia: niissä vaaditaan annetun tiedon hyväksi käyttämistä tehtävänannon mukaisesti.

Seuraavat esimerkit kuvaavat tehtävien luonnetta, mutta muodoltaan, sisällöltään ja vaikeusasteeltaan tehtävät vaihtelevat vuosittain. Tehtävien määrä on suhteutettu hakukohteen vastaamisaikaan ja vaihtelee vuosittain, mutta tyypillisesti tehtäviä on 2–4.

Esimerkkejä suomen kielen valintakokeen tehtävistä

1. Suomen verbit voidaan jakaa kuuteen taivutusryhmään:

I *sanoa - sanon - sanonut*

II *uida - uin - uinut*

III *tulla - tulen - tullut*

IV *palata - palaan - palannut*

V *tarvita - tarvitsen - tarvinnut*

VI *vanheta - vanhenen - vanhennut*

Sijoita tämän perusteella seuraavat verbit taivutusryhmiin I-VI.

herätä, istua, kyetä, laulaa, nousta, purra, pysäköidä, saada, siivota, suudella, valita, väsyä

2. Sanojen tehtävää lauseessa voi tarkastella sekä syntaktisen että semanttisen roolin kannalta. Esimerkiksi subjekti (syntaktinen rooli) on usein agentti (semanttinen rooli), mutta ei aina. Mikä on subjektin ja agentin suhde seuraavissa lauseissa?

Kuljettaja ajoi liian nopeasti.

Aurinko häikäisi kuljettajaa.

Kuljettaja menetti auton hallinnan.

Auto suistui ojaan.

Auto jäi kuljettajalta siihen paikkaan.

3. Kysymyksen maksimipistemäärä 10 p. Vastaa sekä a- että b-kohtaan.

Kaikissa alla esitetyissä lauseissa on sana, jossa esiintyy kielenaines *-ssa*.

- a) Mitä erilaisia merkitystehtäviä sen käytöllä esimerkkilauseiden perusteella on? Luokittele merkitystehtävät. Esitä vastauksesi luettelomuodossa.
- b) Oliko luokituksessa haasteita tai jäikö jokin tarkastelemistasi sanoista luokituksen ulkopuolelle? Perustele lyhyesti.

Havainnollista vastauksiasi aineistosta poimituilla esimerkeillä.

Esimerkkilauseet

Oulussa on suuria suihkulähteitä.

Kissa voi hyvin, kun sillä on sopivasti seuraa ja tekemistä.

Miksi humalassa itkettää?

Onneksi jo kuukaudessa voi saada aikaan näkyviä tuloksia!

Pian hän lähti taas peitsi tanassa kilvoittelemaan.

Tulee niin mahtava fiilis itellekin nähdä koira onnellisena juoksemassa.

Olin unessa.

Ja käskin sen pysyä saunassa.

Oletko lähdössä lasten kanssa Barcelonaan?

Olimme menossa kotiin.

Nenä kumminkin pysyi suorassa.

4. Kieltä käytetään usein niin, että ilmauksella tarkoitetaan jotain aivan muuta kuin mikä on sen kirjaimellinen merkitys. Esimerkiksi *onko sinulla rahaa* on kirjaimellisesti kysymys, mutta tarkoitukseltaan ehdotus: 'anna minulle rahaa'. Miten seuraavissa lauseissa kirjaimellinen merkitys eroaa siitä, mitä niillä todennäköisesti tarkoitetaan?

Tässä olisi lasku.

Mä otan yhden kahvin.

Ja nimi oli...?

5. Eri sukupuolta edustavista ihmisistä puhutaan usein toisistaan poikkeavalla tavalla. Valintakoemateriaalin mukaan ero näkyy joissakin kielissä jo kieliopissa: feminiinisiä ja maskuliinisia sanoja taivutetaan eri tavoin. Suomen kielessä ei ole kieliopillista sukua mutta ilmiö voidaan havaita vaikkapa tarkastelemalla sanojen *tyttö* ja *poika* käyttöä.

Alla on esitetty *tyttö*- ja *poika*-sanojen käyttöä eri esiintymisympäristöissä. Mikä juuri esiintymisympäristöjen perusteella näyttää erottavan *tyttö*- ja *poika*-sanoja toisistaan? Keskity tarkastelussa tekstiaineiston sanastoon, erityisesti sanojen merkityksiin.

1. i Elinan kuvan, totisen nätin **tytön**. Hänen lapsenuskonsa oli
2. en näköinen. Ja ihan normaali **tyttö**. Minä kävin hänen kanssa
3. iluen kauppaan. Hän on kaunis **tyttö**, vaaleahiuksinen ja hehk
4. erasi raikkaan näköinen tumma **tyttö** ja alla luki, että lukij
5. ki tiehensä: »Menkää pois! Ei **tyttö** ole kuollut, hän nukkuu.
6. että voi hyvin ja ole kiltti **tyttö**. Toivota Anastasialle ja
7. lun pihalla, etäällä kodista. **Tyttö** vaipuu omaan hiljaisuuteen
8. otsalta suoraan ylöspäin. Se **tyttö** istui tunti tolkulla ank
9. tä kunnes hän hävisi hissiin. **Tyttö** istuu äidin vieressä ja
10. änen suureksi helpotukseksi **tyttö** ei liikahantakaan. Luik
11. Tiikerililja oli sievä pitkä **tyttö**. Hänen palmikkonsa oli a
12. stä hyvää huolta; hän on hyvä **tyttö**. Minä tiedän sen. Jännit
13. van pyöreään, pörrötukkaiseen **tyttöön** ja hänen laiheempaan ys
14. äköinen. - Elina se on pätevä **tyttö**, Eero kehui. - Ei sille
15. änestä kehittyi suorasäärinen **tyttö**. Vaatimaton hän on aina
16. set viittasi. Sinä olet fiksu **tyttö**, Inkeri vakuutti mulle.
17. pisilmä sanoi. Sie oot reipas **tyttö**, sanoin. Vein Saken tall
18. pitäisi näkyä miten korkealla **tyttö** istui. Ja ehdottomasti t

1. ikaa eivät voisi kai Tuomisen **pojatkaan** syödä, juoda ja nukkua
2. valtasuhteista valittaessaan **pojat** huutelivat opettajalle kuka
3. tarvi osata, kun minä vien", **poika** sanoi ja tarttui Annia käsistä
4. oja! - Mitä on? - Oota vähän. **Poika** säntäsi tuolistaan ylö
5. seen ja kysellä, että kenenkäs **poikia** Asko on ja jokos ollaan tu
6. että olin kaksitoistavuotias. **Pojat** hyökkäsivät kentän toiselta
7. äiti nyt sen loput vilmistä, **poika** huusi sohvalta. Hän pani
8. aisenarvonsa. Kun Warmavuoren **pojan** johdolla lähdimme taas j
9. aukeaa ja 10-12 -vuotiaiden **poikien** parvi ryntää sisään, t
10. un itse huomannut, ennen kuin **pojat** huomauttivat: "Sinähän e
11. an juuri tästä johtuen heidän **poikansa** Jaripetteri menestyi
12. ajuisen tupakan. Mä en polta, **poika** puolustautui. Kirsikka t
13. kuinka kauan. Mutta yhtäkkiä **pojat** häipyivät salista ja val
14. , mitä hänen rakas ainokainen **poikansa** maailmalle syytää...
15. eita ja vastuuta mukaan. Eräs **poika** kertoi tavanneensa viehätt
16. tin. Akka kertoi, miten hänen **poikansa** heräsi, lähti ulos. K
17. intaan. Kun "sarja" pysähtyi, **pojat** ponnahtivat pystyyn ja e
18. s katkesi. Joku perällä oleva **poika** sanoi ääneen: - Milläs t

6. Alla näet kolme esimerkkilauseetta. Esimerkit ovat saman sananlaskun erikielisiä versioita ja välittävät siis samantyyppisen peruserkityksen. Kielellisesti esimerkit kuitenkin poikkeavat toisistaan.

Tarkastele esimerkkilauseita kielisukulaisuuden näkökulmasta. Millaisia kielellisiä todisteita voit esittää kielten sukulaisuuden puolesta tai sitä vastaan? Viron- ja englanninkieliset esimerkkilauseet on käännetty myös suomeksi. Näiden lauseiden rakennetta on lisäksi selitetty tarkemmin taulukossa, jota voi käyttää apuna vastauksessa.

1. suomi: *Ruoho on aina vihreämpää aidan toisella puolella.*
2. viro: *Rohi on alati rohelisem teisel pool aeda.* 'Ruoho on aina vihreämpää toisella puolella aita.'
3. englanti: *The grass is always greener on the other side.* 'Ruoho on aina vihreämpää toisella puolella'.

<i>Rohi</i>	<i>on</i>	<i>alati</i>	<i>rohelisem</i>	<i>teisel</i>	<i>pool</i>	<i>aeda.</i>		
'ruoho' perus- muoto rohi	'olla' perus- muoto olema	'aina' taipumaton sana	'vihreä' perus- muoto roheline	'toinen' perus- muoto teine	'puoli' perus- muoto pool , myös taipumaton pool 'puolella'	'aita' perus- muoto aed		
<i>The</i>	<i>grass</i>	<i>is</i>	<i>always</i>	<i>greener</i>	<i>on</i>	<i>the</i>	<i>other</i>	<i>side.</i>
määräi- nen artikkeli, taipu- maton sana	'ruoho' perus- muoto grass	'olla' perus- muoto to be	'aina' taipumaton sana	'vihreä' perus- muoto green	sijaintia ilmaiseva prepositio eli etu- sana, taipu- maton sana	määräinen, artikkeli, taipu- maton sana	'toinen' perus- muoto other	'puoli' perus- muoto side

7. Tarkastele seuraava runoa (Matti Rosvallin suomennos Lewis Carrollin runosta Jabberwocky).

Kyryissä mäiden myryt parvat ripoen kormivat pällyissään.

Vilhujen borogrovien karvat talsoivat — ne niin sällyissään.

Vaikka melkein kaikki sanat ovat tuntemattomia, tästä tekstistä voi ymmärtää jotakin, koska se noudattaa suomen kielioppia. Kerro, millä perusteella voit esimerkiksi päätellä, mihin kieliopillisiin kategorioihin eri sanat kuuluvat ja mitä merkityksiä ne ilmaisevat. Vastaukselle on eduksi, jos osaat käyttää havaintojesi kuvaamisessa täsmällisiä kielitieteen käsitteitä.

8. Tarkastele alla olevaa verkkokeskustelua kielellisen variaation (vaihtelun) ja kielen muuttumisen näkökulmasta. Esittele yhteensä neljä (4) keskeistä ilmiötä tai prosessia ja käytä havainnollistamisessa verkkokeskustelusta poimimiasi esimerkkejä.

Onko cruiserilla rullailu vaikeaa?

[etoiles](#) 21.04.2015 00:21 (1/4)

Mä oon miettinyt, et hankkisin jonkinlaisen cruiserin nyt, kun tulee kesä, mutten oo koskaan kokeillut sellaista tai muutenkaan ajellut laudoilla. Onks se hankalaa? Mitä kaikkea siinä pitää ottaa huomioon?

[Peeboo](#) 21.04.2015 09:18 (2/4)

Ei oo hankalaa, älä kuitenkaan osta mitään halppislautaa mikä nyt näyttää olevan nuorison suosiossa xd

Ja sit kannattaa vaihtaa laakerit jos ne on surkeet (abec 7 alaspäin), löysätä trukkeja ja renkaita hieman.

[etoiles](#) 01:25 (3/4)

Oh god, kuulostaa rakettitieteeltä... :D Onkohan ne Ponkesin puulaudat hyviä? Luin joskus jostain, et kannattaa sijoittaa mieluummin niihin kuin hankkia joku Stadiumin muoviläpyskä.

[helmi_iida](#) 15:58 (4/4)

ei oo vaikeet

Lähde: <http://www.demi.fi/keskustelut/vapaa-aika/onko-cruiserilla-rullailu-vaikeaa.VUd8nGPLZ8E>